

Zápis z 10. zasedání

Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva

konaného dne 6. května 2024

Dne 6. května 2024 se na Ministerstvu spravedlnosti („MŠP“) konalo 10. zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a provádění Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen po řadě „Kolegium“, „Soud“ a „Úmluva“), poradního orgánu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

(...)

UWE PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ (ROVNOST ŽEN A MUŽŮ V ODMĚŇOVÁNÍ A VYVÁŽENÉ ZASTOUPENÍ ŽEN V ŘÍDÍCÍCH ORGÁNECH OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ)

Vládní zmocněnec *P. KONŮPKA* představil rozhodnutí a uvedl, že ke hmatatelnému pokroku v implementaci ještě nedošlo, byť jde o případ již z roku 2019. Částečně se výkon rozhodnutí překrývá s transpozicí dvou evropských směrnic.

Zástupkyně KVZ *E. HRONOVÁ* doplnila, že rozhodnutí vyžaduje zajištění transparentnosti odměňování, snížení míry gender pay gap a zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností.

Transpozice směrnice o genderové vyváženosti by mohla pomoci. Příprava transpozice probíhá dle stanoveného harmonogramu, a je tak namístě ocenit práci Úřadu vlády. Důležité je, aby tak postupovala i v Parlamentu a stihla se transpoziční lhůta, která je do konce roku 2024. Samotná směrnice však k implementaci rozhodnutí *UWE* nestačí. To vyžaduje zakotvení závazných legislativních opatření v oblasti vyrovnaného zastoupení žen a mužů (tzv. tvrdých kvót).

Transpozice směrnice o transparentnosti odměňování by pro implementaci příslušné části rozhodnutí postačující byla, avšak dlouho probíhalo vyjasňování gesce mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí („MPSV“) a Úřadem vlády, a transpoziční práce tak stagnovaly. Není proto jasné, zda se transpozice stihne do voleb v říjnu 2025 a potažmo do června 2026, kdy končí transpoziční lhůta.

Kolegium opakovaně zdůrazňovalo, že je třeba přijmout přednostně vybraná opatření v oblasti transparentnosti, a to zakotvení povinnosti zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy/platu a zakotvení nicotnosti doložek mlčenlivosti o výši příjmu v zákoníku práce. Tato opatření nemají žádný dopad do státního rozpočtu, jsou jednoduchá, panuje všeobecná shoda na jejich potřebnosti i skutečnosti, že mohou hned pomoci. MPSV je slíbilo začlenit do tzv. flexibilní novely zákoníku práce. Při projednání novely se sociálními partnery tato opatření odbory uvítaly, avšak zaměstnavatelé odmítli. MPSV se bohužel následně rozhodlo opatření vypustit. Ministr Jurečka při jednání s vládním zmocněncem přislíbil diskusi o těchto opatřeních obnovit a projednat je na jednání koaliční K5. V tuto chvíli však součástí novely, která byla minulý týden zaslána do mezirezortního připomínkového řízení, nejsou.

Zástupce MPSV *P. JANEČEK* konstatoval, že transpoziční novela by se ideálně měla stihnout přijmout do konce volebního období, avšak obě přednostní opatření skutečně narazila na velký odpor. Později ale realizována určitě budou. K rovnému odměňování už je zpracována metodika. Bude zveřejněn vzorový mzdový předpis, který je důležitým nástrojem zajištění rovného odměňování.

Chystají se i další nástroje jako např. audity rovného odměňování, metodika k posuzování práce stejné hodnoty.

Zástupce KVOP V. A. *SCHORM* vyjádřil lítost nad vypuštěním opatření, neboť obě doporučovala veřejná ochránkyně práv již v roce 2018. Uvedl, že KVOP považuje za nešťastný postoj vlády, která se v obou případech snaží o „minimalistickou“ transpozici, která může ve výsledku zapříčinit vznik různých mezer. Připomněl, že směrnici o transparentnosti odměňování sjednávalo české předsednictví v EU, a ČR by se tak k její transpozici měla postavit odpovídajícím způsobem.

Zástupkyně Úřadu vlády M. *ŠAMOVÁ* upozornila, že ohledně směrnice o transparentnosti probíhají diskuse na politické úrovni. Doložky mlčenlivosti jsou součástí již schválené Strategie rovnosti žen a mužů. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva se proto chystá k aktuální novele zákoníku práce uplatnit připomínky. U první směrnice bude navrhopvat, aby Poslanecká sněmovna souhlasila s transpozicí již v prvním čtení. Na aspekty rozhodnutí UWE, které nejsou pokryty směrnicí, reaguje aktualizovaná Strategie rovnosti žen a mužů.

Zástupkyně Senátu A. *ŠÍPOVÁ* vyjádřila lítost nad aktuálním stavem. Byť je v zákoníku práce právo na spravedlivou odměnu garantováno (stejná odměna za stejnou práci stejné hodnoty), gender pay gap dosahuje 18 procent, což je obrovský problém. Aby lidé mohli vymáhat svá práva, musí vědět, jak jsou na tom ostatní na srovnatelné pozici. Nicotnost doložek mlčenlivosti a zveřejňování odměn v inzerci by tedy velmi pomohlo. Jako senátorka se bude snažit předložit pozměňovací návrh, který by situaci napravil.

Vládní zmocněnec P. *KONŮPKA* shrnul, že zazněl jednoznačný apel na MPSV, aby opakovaně zmiňovaná dvě opatření byla opět přednostně vzata na palubu v rámci aktuální tzv. flexibilní novely zákoníku práce.

Zástupce MPSV P. *JANEČEK* dodal, že ekonomicky mají opatření potenciál zvýšit pohyb na trhu práce směrem k perspektivnějším a konkurenceschopnějším zaměstnavatelům. Klíčové ale bude politické rozhodnutí.

Zástupkyně Senátu A. *ŠÍPOVÁ* uvedla, že považuje za frustrující, pokud stát přijímá strategické dokumenty, např. Akční plán rovného odměňování žen a mužů, které pak nenaplní. Zástupce MPSV P. *JANEČEK* zopakoval, že si je problému vědom, ale že jde o politické rozhodnutí.

Zástupkyně MSp P. *BELLOŇOVÁ* uvedla, že část opatření vyplývajících ze směrnice vyžaduje legislativní řešení. Z tohoto pohledu je transpoziční lhůta červen 2026 velmi krátká. Na první směrnici se legislativní odbor MSp podílel; jedná se o minimalistickou transpozici vymezenou politickými mantinely. Uvedla, že ohledně tvrdých kvót si zpracovali komparativní přehled; v rámci Evropské unie nejsou kvóty rozšířené, spíše je to otázka kótovaných společností, na které míří směrnice. „Opatření legislativního charakteru pro zajištění rovného přístupu“, které jsou uvedeny v rozhodnutí UWE, tedy nemusí být nutně „tvrdé kvóty“ vůči soukromým společnostem. Přijímaná opatření by měla být přiměřená. V případě kótovaných společností budou požadavky splněny transpozicí směrnice.

Zástupkyně KVZ E. *HRONOVÁ* souhlasila s tím, že rozhodnutí UWE míří na velké společnosti kótované na burze. Vyžaduje však závazná opatření, neboť žádná jiná nejsou dle jeho závěrů účinná.

Zástupkyně Úřadu vlády M. *ŠAMOVÁ* připomněla, že aktualizovaná Strategie rovnosti žen a mužů je v pracovní verzi ambiciózní. Jde nad rámec transpozice směrnice. Půjde ale ještě do meziresortního připomínkové řízení, kde doposud byly vždy připomínky spíše kritické, a spíše se tedy z návrhu bude vyškrtávat.

Závěry:

Kolegium vyzvalo k zákonnému zakotvení povinnosti zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy/platu a nicotnosti doložek mlčenlivosti o výši příjmu v nejbližší možné době. Kolegium rovněž ocenilo průběh procesu transpozice směrnice o genderové vyváženosti a zdůraznilo potřebu včasné transpozice směrnice o transparentnosti odměňování.